

§ 130

Revidering av handlingsplan för återställande av avfallsenhetens underskott

Diarienummer: SBF-2025-570

042

Arbetsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna en revidering av handlingsplanen enligt **alternativ 3** som innebär att handlingsplanen för återställande av det samlade negativa resultatet inom avfallsenheten förlängs med tre år till 31 december 2030.

Sammanfattning

Under 2022 presenterade avfallsenheten en handlingsplan som beskrev hur man skulle återställa enhetens underskott fram till och med 2027. Kommunfullmäktige godkände handlingsplanen den 5 september 2022. Planen var att avfallstaxan skulle höjas enligt tabell 1 för att återställa underskottet 31 december 2027.

Tabell 1

2023	2024	2025	2026	2027
14,0 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %

När samhällsbyggnadsnämnden föreslog ny avfallstaxa för 2023 så valde man att höja taxan med 7,1 procent och inte med 14 procent som ingick i planen. Detta medförde att 2023 gjorde man ett minusresultat på 3,3 miljoner kronor som ökade underskottet till 11,3 miljoner kronor.

För att hålla beslutad handlingsplan behöver man höja avfallstaxan med 14 procent 2026 och med 13 procent 2027 för att sedan sänka taxan med 20 procent 2028. Detta är inte rimligt då kommunens anseende troligtvis skulle ta skada. Därför föreslår samhällsbyggnadsförvaltningen att man reviderar antagen handlingsplan.

Revidering av handlingsplan

Bedömningen är att antagen handlingsplan inte skulle kunna hållas utan att man höjer avfallstaxan mycket 2026 och 2027 för att sedan sänka taxan kraftigt 2028.

Detta skulle vara svårt att försvara mot kommunens avfallskunder utan att vårt förtroende skulle ta skada.

Därför föreslår samhällsbyggnadsförvaltningen att man förlänger antagen handlingsplan till 31 december 2030 då underskottet enligt plan ska vara återställt, om allt annat är lika.

För att komma fram till förslaget att förlänga handlingsplanen med tre år så har avfallsenheten tittat på fyra alternativ för att återställa underskottet.

Alternativ 1: Behålla beslutad handlingsplan

Alternativ 2: Behålla beslutad handlingsplan men hitta besparingar i verksamheten som gör att man håller ner höjningen av taxan.

Alternativ 3: Revidera beslutad handlingsplan så att den förlängs till 2030-12-31.

Alternativ 4: Använda skattemedel för återställning av underskott

Beskrivning av alternativen

Alternativ 1: Man behåller nuvarande handlingsplan som då kommer att innebära att man höjer avfallstaxan enligt prognos med 14 procent 2026, 13 procent 2027 för att sedan sänka taxan med 20 procent 2028. Fördelen med alternativ 1 är att man håller sig till beslutad handlingsplan medan nackdelen är att förtroendet hos våra abonnenter skulle ifrågasättas då vi höjer taxan mycket två år i rad för att sedan sänka taxan kraftigt år tre.

Alternativ 2: Innebär att man behåller beslutad handlingsplan men försöker hålla nere taxehöjningar så mycket som möjligt genom att hitta besparingar i verksamheter som minskar enhetens kostnader. Vi har gått igenom följande områden inom verksamheten: Återvinningscentralen Moga Returen, Kundtjänst, Återvinningsstationerna (ÅVS) och trädgårdstipparna.

Moga Returen drivs med egen personal som består av en arbetsledare och tre servicemän. Enheten har en lönekostnad för detta på cirka 1,7 miljoner kronor per år. Arbetstiden är schemalagd och man måste av arbetsmiljöskäl alltid vara två på plats. Ska man hitta besparingar så innebär det att man behöver minska personalstyrkan och då kommer konsekvensen bli att man även behöver minska öppettider. Troligtvis behöver att man stänger en dag i veckan.

Minskar man med en person så gör man en besparing på 400–500 000 kronor per år. Detta kommer att göra verksamheten mer sårbar vid sjukdom och semester och då finns risken att kostnaden för timanställda kommer att öka då man behöver täcka för detta.

Återvinningsstationer (ÅVS). Avfallsenheten tog över driften av 14 stycken ÅVS utspridda i kommunen den 1 januari 2024. Vi har uträtt och räknat på kostnaden om ett alternativ är att avveckla någon eller några ÅVS för att minska kostnader. Här får vi ett årligt bidrag från Naturvårdsverket för att täcka kommunens

kostnader för att driva dessa. Bidraget täcker till 100 procent tömning och städning av dessa. I dagsläget så finns det inga incitament att lägga ner någon återvinningsstation av kostnadsskäl eller annan orsak.

Trädgårdstippar. Kommunen driver och äger sju stycken så kallade trädgårdstippar i kommunen där privatpersoner kan lämna sitt trädgårdsris och kompostavfall på ett smidigt sätt. Avfallsenheten har en upphandlad entreprenör som tömmer dessa vid behov. 2024 var det en kostnad på cirka 552 000 kronor för att tömma dessa. Entreprenören tar samma kostnad per ton för att hämta likadant material på Moga Returen. Skulle man välja att avveckla en eller flera av kommunens trädgårdstippar så kommer troligtvis trädgårdsriset köras till Moga Returen. Då kostnaden är samma oavsett om man hämtar riset på trädgårdstipparna eller på Moga Returen så är det inte av besparingsskäl man ska stänga dessa. I dagsläget har vi inte några större underhållskostnader på någon av trädgårdstipparna. Skulle underhållskostnaderna öka så kommer enheten besluta om avveckling eller ej.

Kundtjänsten består av 1,5 personal som delas lika mellan VA- och avfallsenheterna då man har samma faktureringsystem och samma kunder. Kundtjänst sköter bland annat fakturering, kravhantering, avfalls- och VA-ärenden, mätaravläsning, beställningar av externa tjänster, skapar arbetsorder med mera. Vi ser stora fördelar att ha egen kundtjänst då vi har nära kontakt med våra abonnenter som uppskattar vår goda service. Kundtjänst tar emot externa beställningar och skapar arbetsorder som personal på VA-enheten utför. En avveckling skulle inte innebära någon besparing då man behöver köpa in dessa tjänster från extern leverantör och det skulle troligtvis också innebära en sämre service mot våra kunder då man tappar den lokala kännedomen.

För övrigt så ansvarar avfallsenheten för insamling av mat- och restavfall, returpapper och förpackningar i fyracksbehållare, avhämtning och transport av grovavfall och farligt avfall, slamsugning av trekammarbrunnar genom upphandlad entreprenör. Kostnader indexregleras en eller två gånger om året.

Sammanfattningsvis så ser vi att man inte kan göra några större besparingar som skulle motivera att förorda alternativ 2.

Alternativ 3: Att förlänga beslutad handlingsplan skulle innebära att man får en mindre årlig höjning under fler år som skulle vara lättare för våra abonnenter att acceptera. Därför föreslår enheten en reviderad handlingsplan som innebär att man förlänger handlingsplanen med tre år så underskottet enligt plan är återställt senast 31 december 2030. Detta skulle innebära att man enligt prognos höjer avfallstaxan enligt tabell 2, om allt annat är lika.

Tabell 2

2026	2027	2028	2029	2030
4,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	2,0 %

En trolig nackdel med att välja alternativ 3 är att kommunen riskerar att få kritik från kommunens revisorer då man enligt praxis ska återställa ett underskott eller ett överskott inom tre år från att det uppstår.

Alternativ 4: Man behåller nuvarande handlingsplan med taxeökning mot en prognostiserad prisökning på 2 procent årligen. Gör man det så behöver kommunen skjuta till 5,3 miljoner kronor i skattemedel för att underskottet ska vara återställt 31 december 2027, om allt annat är lika. Taxehöjning enligt tabell 3

Tabell 3

2026	2027
4,0 %	3,0 %

Detta alternativ är mindre troligt att kommunen skulle godta.

Slutsats

När man har jämfört de fyra olika alternativen så föreslår avfallsenheten till samhällsbyggnadsnämnden att välja **alternativ 3** – att reviderad *handlingsplan för återställande av det samlade negativa resultatet inom avfallsenheten* så att den gäller fram till 31 december 2030.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsnämndens protokoll 2025-06-17, § 57

Föredragande

Ärendet föredrogs av Anders Kjellberg, VA-chef.

Beslutsgång

Ordförande Johan Björkman (M) finner att det finns ett förslag till beslut, samhällsbyggnadsnämndens förslag och att arbetsutskottet bifaller det.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid

Måndag den 18 augusti 2025 klockan 08.30-11.42
Kommunhuset, Kindaholmssalen och digitalt via Teams
Mötet ajourneras klockan 09.50-10.05 och 10.13-10.18.

Beslutande

Ledamöter

Johan Björkman (M), ordförande
Patrik Harrysson (S), ej § 127 på grund av jäv
Jarl Bill (LPo), justerare

Övriga närvarande

Tjänstepersoner

Alexandra Skoog, kommunsekreterare
Sebastian Nydén, kommunchef
Anders Kjellberg, VA-chef § 130
Emelie Romland, kanslichef § 131-133
Salman Chalhoub, ekonomichef § 134-135, digitalt via Teams
Lena Lövgren, utvecklingsstrateg, § 135
Ulrika Nilsson, mark-och exploateringsingenjör § 136-140
Pier Andersson, enhetschef plan och exploatering § 136-140
Fredrik Ekberg, samhällsbyggnadschef § 140

Plats och dag för justering
Paragrafer

Digital justering den 19 augusti 2025
§ 126-143

Underskrifter

Sekreterare

Protokollet signerat digitalt
Alexandra Skoog

Ordförande

Protokollet signerat digitalt
Johan Björkman

Justerare

Protokollet signerat digitalt
Jarl Bill

Bevis om tillkännagivande av justerat protokoll

Justeringen har tillkännagivits på kommunens anslagstavla.

Protokollet justerades 2025-08-19, § 126-143

Tillkännagivandet publiceras 2025-08-19

Publiceringen av tillkännagivandet upphör 2025-09-10